

นโยบายการเงินกับการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลภายใต้บริบทเศรษฐกิจร่วมสมัย Monetary Policy and Balanced Public Administration under the Contemporary Economic Context

ปิยะสันต์ ปัญจกันธ์ Piyasun Punjakhan

เทศบาลตำบลบ้านต้า ตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

Bantam Subdistrict Municipality BanTam Mueang Phayao Phayao

piyasun2560@gmail.com

Received 2025/11/18

Revised 2025/012/19

Accepted 2025/01/05

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง นโยบายการเงิน กับ การบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล ภายใต้บริบทเศรษฐกิจร่วมสมัย โดยบูรณาการกรอบแนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์และเศรษฐศาสตร์มหภาค เพื่ออธิบายบทบาทของรัฐในการสร้างเสถียรภาพและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม นโยบายการเงินถูกอธิบายในฐานะเครื่องมือเชิงรัฐกิจที่ครอบคลุมการกำหนดอัตราดอกเบี้ย การควบคุมปริมาณเงิน และการสื่อสารเชิงนโยบาย ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับกระบวนการบริหารรัฐกิจผ่านการประสานเชิงสถาบัน ความชอบธรรม และธรรมาภิบาล

ผลการศึกษาสะท้อน 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) นโยบายการเงินในฐานะเครื่องมือรัฐกิจเชิงยุทธศาสตร์ที่มีบทบาทต่อการกำกับเศรษฐกิจมหภาคและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการเงินกับการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลผ่านการบูรณาการมิติเศรษฐกิจ สังคม และธรรมาภิบาล และ (3) แนวทางพัฒนาการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลในอนาคต โดยเน้นการบริหารเชิงยืดหยุ่น การเรียนรู้เชิงระบบ และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน บทความเสนอกรอบรัฐประศาสนศาสตร์เชิงพลวัตที่มองนโยบายการเงินเป็นกลไกหลักของรัฐในการรักษาสมดุลระหว่างการเติบโตและความยั่งยืน

คำสำคัญ: นโยบายการเงิน, การบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล, รัฐประศาสนศาสตร์, เศรษฐกิจร่วมสมัย.

Abstract

This article examines the relationship between monetary policy and balanced public administration in the contemporary economy, integrating perspectives from public administration and macroeconomics. It conceptualizes monetary policy as a state policy instrument encompassing interest rate management, money supply

control, and policy communication, which is closely linked to public administration through institutional coordination, legitimacy, and good governance.

The study highlights three key dimensions. First, monetary policy functions as a strategic public instrument for macroeconomic regulation and the enhancement of economic security. Second, monetary policy is intrinsically related to balanced public administration through the integration of economic, social, and governance dimensions in policy management. Third, the article proposes future directions for balanced public administration that emphasize flexible governance, systems learning, inter-agency coordination, and public participation.

The article advances a dynamic public administration framework that views monetary policy not merely as an economic tool, but as a core governance mechanism for sustaining equilibrium between economic growth and long-term sustainability.

Keywords: Monetary Policy, Balanced Public Administration, Public Administration Theory, Contemporary Economy.

บทนำ

ยุคเศรษฐกิจโลกที่เผชิญความผันผวนอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตการเงินโลก ปี 2008 การระบาดของโควิด-19 ในช่วงปี 2020–2022 หรือความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ ล้วนส่งผลโดยตรงต่อกลไกการบริหารภาครัฐในทุกประเทศ (IMF, 2021, p. 1) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของ นโยบายการเงิน (Monetary Policy) ซึ่งกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการบริหาร นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชน (World Bank, 2020, p. 18) อย่างไรก็ตาม “นโยบายการเงิน” มิได้เป็นเพียงเรื่องของเศรษฐศาสตร์เท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ บริหารรัฐกิจ (Public Administration) ในระดับมหภาค เพราะทุกการตัดสินใจเชิงนโยบายทางการเงินย่อมส่งผลต่อการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ การสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณะ และการดำรงความชอบธรรมของรัฐบาลในสายตาประชาชน (Peters & Pierre, 2021) ดังนั้น การทำความเข้าใจ “นโยบายการเงิน” ในฐานะเครื่องมือของการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบรัฐบริหารยุคใหม่ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย ซึ่งต้องเผชิญความท้าทายจากความผันผวนของระบบเศรษฐกิจโลกและแรงกดดันจากภาคสังคมที่หลากหลายมากขึ้น

แนวคิด “การบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล” (Balanced Public Administration) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Efficiency) และความเป็นธรรมทางสังคม (Equity) อันเป็นหัวใจสำคัญของรัฐประชาธิปไตยยุคใหม่ การบริหารเชิงสมดุลไม่เพียงแต่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า แต่ยังคำนึงถึงผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม และจริยธรรมทางนโยบายด้วย (Lindblom, 2019) เมื่อพิจารณาในบริบทนี้ นโยบายการเงินจึงมิใช่เพียงการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือการควบคุมปริมาณเงิน แต่เป็น “กลไกเชิงรัฐกิจ” ที่ต้องพิจารณาเชิงรอบด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

ในบริบทเศรษฐกิจร่วมสมัย ธนาคารกลางในหลายประเทศได้ปรับบทบาทจากผู้ควบคุมเงินตราแบบดั้งเดิม มาเป็น “สถาบันเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐ” ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (Carstens, 2020) โดยเฉพาะภายใต้กรอบแนวคิด Central Bank Governance ซึ่งเน้นความโปร่งใส (accountability) และการมีส่วนร่วมของภาคสาธารณะในการกำหนดนโยบาย สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า “นโยบายการเงิน” มิได้อยู่ในมิติทางเทคนิคเท่านั้น แต่เป็นประเด็นเชิงการบริหารและการเมืองที่ซับซ้อน (Goodhart, 2011) สำหรับประเทศไทย นโยบายการเงินที่ดำเนินการโดย ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ถือเป็นกลไกหลักในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ผ่านกรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting Framework) ตั้งแต่ปี 2000 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งแม้จะช่วยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว แต่ก็ถูกวิพากษ์ว่า อาจละเลยมิติของความเป็นธรรมทางสังคมและการกระจายรายได้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567; World Bank, 2023) ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว การสร้าง “สมดุลเชิงนโยบาย” ระหว่างเสถียรภาพและความยั่งยืน จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

ดังนั้น บทความนี้มุ่งวิเคราะห์เชิงลึกถึงความสัมพันธ์ระหว่าง นโยบายการเงินกับการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล ภายใต้บริบทเศรษฐกิจร่วมสมัย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) นโยบายการเงินในฐานะเครื่องมือของรัฐกิจเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งจะอธิบายบทบาทของนโยบายการเงินต่อการกำกับดูแลเศรษฐกิจมหภาคและการจัดการภาครัฐในมิติความมั่นคงทางเศรษฐกิจ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการเงินกับการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล โดยเน้นการบูรณาการมิติของเศรษฐกิจ สังคม และธรรมาภิบาลในการบริหารเชิงนโยบาย และ 3) แนวทางพัฒนาการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลในอนาคต ซึ่งมุ่งเสนอกรอบเชิงนโยบายใหม่เพื่อสร้างสมดุลระหว่างเสถียรภาพทางการเงินและความยั่งยืนทางสังคม ทั้งนี้ การศึกษาดังกล่าวจะช่วยขยายกรอบความเข้าใจในเชิงทฤษฎีรัฐปาสานศาสตร์ให้ครอบคลุมมิติทางเศรษฐกิจมากขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ได้จริงในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศไทยในอนาคต

แนวคิดและพัฒนาการนโยบายการเงินในประเทศไทย

นโยบายการเงิน (Monetary Policy) หมายถึง กระบวนการที่ธนาคารกลางของประเทศใช้ในการควบคุมปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ย และสภาพคล่อง เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยรวม ทั้งในด้านราคา การจ้างงาน และการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Mishkin, 2019, pp. 3–6) กลไกสำคัญของนโยบายการเงินมีสองรูปแบบหลัก คือ นโยบายการเงินแบบขยายตัว (Expansionary) และ นโยบายการเงินแบบหดตัว (Contractionary) ซึ่งถูกนำมาใช้ตามภาวะเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลา (Mishkin, 2019, pp. 447–452)

กลไกการส่งผ่านนโยบายการเงิน (Monetary Transmission Mechanism) สามารถเกิดขึ้นได้ผ่านหลายช่องทาง เช่น 1) ช่องทางอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Channel) 2) ช่องทางราคาสินทรัพย์ (Asset Price Channel) 3) ช่องทางอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate Channel) 4) ช่องทางความคาดหวังของภาคเอกชน (Expectation Channel) ซึ่งทั้งหมดนี้มีผลต่อการบริโภค การลงทุน และการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของภาคประชาชนและภาครัฐ (Mishkin, 2019, pp. 610–618) แม้ว่าในปัจจุบัน ธนาคารกลางของหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ได้ปรับใช้ระบบ “Inflation Targeting Framework” หรือกรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความคาดการณ์ได้ในตลาดการเงิน ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นของภาคเอกชนและความมีเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจโดยรวม (Bank of Thailand, 2024)

อย่างไรก็ดี ธนาคารกลาง (Central Bank) มีบทบาทสำคัญในการเป็น “ผู้รักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาค” โดยเฉพาะในภาวะวิกฤตหรือความผันผวนของตลาดการเงิน เช่น วิกฤตเศรษฐกิจโลกปี 2008 และช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมา บทบาทของธนาคารกลางจึงไม่ได้จำกัดเพียงการควบคุมอัตราดอกเบี้ย แต่ขยายไปสู่การบริหารความเสี่ยงระบบสถาบันการเงิน (macroprudential regulation) และการเสริมสภาพคล่องในตลาดทุน (IMF, 2023) นอกจากนี้ บทบาทของธนาคารกลางยังเกี่ยวพันโดยตรงกับการดำเนินนโยบายของภาครัฐ เช่น การบริหารงบประมาณ การลงทุนภาครัฐ และการควบคุมอัตราเงินเฟ้อ โดยเฉพาะในระบบเศรษฐกิจเกิดใหม่ (Emerging Economies) ซึ่งมักเผชิญปัญหานี้คร้ວ່ารื้อวนและการพึ่งพาทุนต่างประเทศสูง (Stiglitz, 2018) การรักษาเสถียรภาพจึงต้องใช้เครื่องมือหลายประเภท เช่น การซื้อพันธบัตรรัฐบาล (Quantitative Easing) การปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย และการสื่อสารเชิงนโยบาย (Forward Guidance) เพื่อควบคุมความคาดหวังของตลาด

ในประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีบทบาทสำคัญในการรักษาเสถียรภาพทั้งด้านราคาและระบบการเงินผ่านคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ซึ่งใช้ข้อมูลทางเศรษฐกิจและข้อมูลเชิงพฤติกรรมในการกำหนดทิศทางอัตราดอกเบี้ย เพื่อสร้างสมดุลระหว่าง “เสถียรภาพราคา” และ “การขยายตัวทางเศรษฐกิจ” (Bank of Thailand, 2023) โดยเฉพาะในเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 กำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่มีผลโดยตรงต่อนโยบายการเงิน ได้แก่ ดิจิทัลไฟแนนซ์

(Digital Finance) ภาวะเงินเฟ้อเชิงโครงสร้าง (Structural Inflation) และระดับหนี้ครัวเรือนที่สูงขึ้น (OECD, 2022)

1) ดิจิทัลไฟแนนซ์ (Digital Finance): การขยายตัวของเทคโนโลยีทางการเงิน เช่น คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) และสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลาง (Central Bank Digital Currency: CBDC) ได้เปลี่ยนบทบาทของธนาคารกลางจากผู้กำหนดนโยบายแบบดั้งเดิม ไปสู่การเป็น “ผู้กำกับนวัตกรรมการเงิน” ซึ่งต้องเผชิญความท้าทายในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินภายใต้ระบบที่ไร้ศูนย์กลาง (decentralized system) (Carstens, 2021)

2) ภาวะเงินเฟ้อเชิงโครงสร้าง (Structural Inflation): หลังวิกฤตโควิด-19 หลายประเทศประสบกับเงินเฟ้อที่มีต้นเหตุจากห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Disruption) และความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งแตกต่างจากเงินเฟ้อในอดีตที่มักเกิดจากความต้องการภายในประเทศ (demand-pull inflation) (World Bank, 2023)

3) หนี้ครัวเรือน (Household Debt): ประเทศไทยมีระดับหนี้ครัวเรือนต่อ GDP สูงกว่า 90% ซึ่งกระทบต่อประสิทธิภาพของนโยบายการเงิน เนื่องจากประชาชนจำนวนมากขาดศักยภาพในการใช้จ่ายและลงทุน ทำให้เครื่องมือนโยบายการเงิน เช่น การลดดอกเบี้ย อาจไม่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (National Economic and Social Development Council, 2024)

อีกด้านหนึ่ง นโยบายการเงินและนโยบายการคลังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด โดยนโยบายการคลังมุ่งเน้นการใช้จ่ายและภาษีเพื่อกระตุ้นหรือชะลอเศรษฐกิจ ขณะที่นโยบายการเงินมุ่งควบคุมอัตราดอกเบี้ยและปริมาณเงินในระบบ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพในระยะยาว โดยการประสานระหว่างสองนโยบายนี้ (Policy Coordination) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล ตัวอย่างเช่น ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจโลกปี 2008 รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ใช้นโยบายการคลังแบบขยายตัวควบคู่กับนโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย (Expansionary Monetary Policy) เพื่อฟื้นฟูความเชื่อมั่นและการลงทุนของเอกชน (Krugman, 2015) ในประเทศไทย การประสานงานระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังยังเป็นประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะในช่วงที่ต้องควบคุมเงินเฟ้อและหนี้สาธารณะพร้อมกัน หากทั้งสองนโยบายไม่สอดคล้องกัน อาจก่อให้เกิด “นโยบายที่ขัดกัน” (Policy Conflict) เช่น เมื่อธนาคารกลางขึ้นดอกเบี้ยเพื่อลดเงินเฟ้อ ในขณะที่รัฐบาลยังคงใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการขยายงบประมาณ ซึ่งจะเพิ่มแรงกดดันต่อการขาดดุลการคลัง (Chantapong & Phanwichien, 2023) ซึ่งนโยบายการเงินมีผลต่อการบริหารรัฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทั้งในด้านการจัดสรรงบประมาณ การลงทุนภาครัฐ และการกระจายทรัพยากร โดยเฉพาะในภาวะที่อัตราดอกเบี้ยสูง รัฐบาลจะมีต้นทุนการกู้ยืมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความสามารถในการลงทุนด้านสาธารณูปโภคลดลง และอาจต้องปรับโครงสร้างงบประมาณเพื่อชำระดอกเบี้ยเงินกู้ (Romer, 2022) ในทางกลับกัน เมื่อใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย เช่น การลดอัตราดอกเบี้ย จะช่วยเพิ่มสภาพคล่องและส่งเสริมให้ภาครัฐสามารถดำเนินโครงการลงทุนเชิงโครงสร้างได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม หาก

ไม่มีการกำกับดูแลที่ดี อาจนำไปสู่การขยายตัวของหนี้สาธารณะและการเบี่ยงเบนเชิงนโยบาย (Policy Drift) ได้ (IMF, 2023) ดังนั้น การบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลจึงต้องอาศัยกลไกการประสานระหว่างสถาบันการเงินภาครัฐ (Public Financial Institutions) และธนาคารกลาง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งในมิติการคลังและการเงิน การประเมินผลกระทบของนโยบายในภาพรวมจึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารเชิงสมดุล” ในศตวรรษที่ 21

การบริหารรัฐที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจร่วมสมัย

รากฐานของรัฐปศาศนศาสตร์แบบดั้งเดิม (Classical Public Administration) เกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ต่อเนื่องถึงต้นศตวรรษที่ 20 โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นกลางทางการเมือง (Wilson, 1887) ถือเป็นการแยก “การเมือง” ออกจาก “การบริหาร” เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐตั้งอยู่บนหลักเหตุผลทางเทคนิคและความชำนาญทางวิชาชีพ ขั้เคลื่อนโดยระเบียบแบบแผน (Weber, 1946) ซึ่งหลักการสำคัญของแนวคิดนี้ ได้แก่ การจัดองค์กรตามลำดับชั้น (Hierarchy) การแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญ (Division of Labor) และการใช้กฎระเบียบเป็นมาตรฐานเดียวกัน (Rules and Regulations) เพื่อควบคุมการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ (Simon, 1947) แนวทางดังกล่าวช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับระบบราชการในยุคอุตสาหกรรม และทำให้รัฐสามารถดำเนินนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพในภาวะที่เศรษฐกิจยังไม่ซับซ้อนอย่างไ้ก็ตาม เมื่อโลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจฐานความรู้ แนวคิดแบบดั้งเดิมเริ่มถูกวิพากษ์ในแง่ของ “ความแข็งตัว” (rigidity) และ “การขาดความยืดหยุ่น” ในการตอบสนองต่อพลวัตทางเศรษฐกิจและสังคม (Denhardt & Denhardt, 2015) จึงนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านของรัฐปศาศนศาสตร์สู่แนวคิดใหม่ในระยะต่อมา

แนวคิด New Public Management (NPM) เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1980 โดยได้รับอิทธิพลจากกระแสเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) และทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) ที่เน้น “ประสิทธิภาพ” (Efficiency) และ “ผลสัมฤทธิ์” (Performance) ของภาครัฐเป็นสำคัญ (Hood, 1991) แนวทางของ NPM มุ่งให้รัฐบริหารงานแบบองค์กรธุรกิจ โดยใช้หลักการของตลาด เช่น การแข่งขัน (Competition), การมอบอำนาจ (Decentralization) และการวัดผลตามตัวชี้วัดเชิงประสิทธิภาพ (Performance Indicators) เพื่อเพิ่มความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรสาธารณะ (Osborne & Gaebler, 1992) ถึงแม้ NPM จะช่วยกระตุ้นให้ระบบราชการไทยและนานาชาติมีการปรับตัวในด้านการบริการและการใช้เทคโนโลยี แต่ก็ถูกวิจารณ์ว่ามุ่งเน้น “ผลผลิต” (Output) มากกว่าคุณค่าทางสังคม เช่น ความเป็นธรรม ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมของประชาชน (Pollitt & Bouckaert, 2017) ดังนั้น การบริหารรัฐกิจที่พึ่งพาแนวคิด NPM เพียงอย่างเดียวจึงไม่อาจสร้าง “สมดุล” ระหว่างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและคุณธรรมสาธารณะได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ดี ในช่วงปลายทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา แนวคิด Good Governance ได้เข้ามาเสริมและแก้ไขข้อจำกัดของ NPM โดยเน้นความโปร่งใส การตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (Rhodes, 1997) ธรรมเนียมปฏิบัติจึงกลายเป็นกรอบคิดสำคัญในการบริหารรัฐกิจที่มุ่งสร้าง “ความไว้วางใจ” ระหว่างรัฐและสังคม ในขณะเดียวกัน แนวคิด Public Value ของ Moore (1995) ได้เสนอให้ภาครัฐมุ่งสร้าง “คุณค่าร่วม” แก่ประชาชน มากกว่าการมุ่งเพียงผลสัมฤทธิ์ทางเศรษฐกิจ แนวคิดนี้มองว่าการบริหารรัฐกิจต้องตอบสนองต่อ “คุณค่า” (Values) ของสังคม เช่น ความเป็นธรรม ความยั่งยืน และสิทธิมนุษยชน ซึ่งช่วยสร้าง “สมดุลเชิงจริยธรรม” ให้กับนโยบายสาธารณะ

สำหรับประเทศไทย แนวคิดธรรมาภิบาลและคุณค่าร่วมสาธารณะถูกบูรณาการเข้าสู่ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูประบบราชการ โดยมุ่งให้การบริหารรัฐกิจมีทั้งประสิทธิภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2563)

นอกจากนี้ แนวคิด “การบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล” (Balanced Public Administration) เกิดจากความพยายามผสมผสานจุดแข็งของ Classical Model, NPM และ Good Governance เข้าด้วยกัน โดยมุ่งสร้าง “ดุลยภาพ” ระหว่างสองมิติหลัก คือ 1) ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency) 2) ความเป็นธรรมทางสังคม (Social Equity) อย่างไรก็ตาม ในเชิงเศรษฐกิจ รัฐต้องกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการเติบโต (Growth) และความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) โดยอาศัยกลไกการเงิน การคลัง และการลงทุนภาครัฐที่เหมาะสม ขณะเดียวกัน รัฐต้องไม่ละเลยภารกิจด้านการกระจายโอกาส (Equity) และการคุ้มครองผู้เปราะบาง เพื่อป้องกันไม่ให้ช่องว่างทางรายได้กลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง นอกจากนี้ ในเชิงทฤษฎี แนวคิดนี้สัมพันธ์กับ “Equilibrium Governance Model” ของ Frederickson (1990) ที่เสนอให้ภาครัฐแสวงหาความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความยุติธรรมทางสังคม (Justice) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของนโยบายในระยะยาว อย่างไรก็ตาม การบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลไม่อาจบรรลุได้หากขาดระบบตรวจสอบ (Accountability) และกลไกถ่วงดุล (Balance of Power) ที่มีประสิทธิผล การสร้างระบบตรวจสอบนี้จำเป็นต้องดำเนินใน 3 ระดับหลัก ดังตารางนี้

ตารางที่ 1: การตรวจสอบในบริบทนโยบายการเงินและการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล

ระดับ	กลไกตรวจสอบ	ตัวอย่างการประยุกต์
1. ระดับสถาบันรัฐ	การแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) ระหว่างฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ	การกำหนดงบประมาณ การตรวจสอบนโยบายการเงินของ ธนาคารกลางโดยสภาผู้แทนราษฎร
2. ระดับองค์กรปกครอง	การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) และภายนอก (External Audit)	สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และคณะกรรมการการ ตรวจสอบภาครัฐ
3. ระดับประชาชน	การมีส่วนร่วมและการเปิดเผย ข้อมูล (Public Participation & Open Data)	แพลตฟอร์มข้อมูลสาธารณะ (Open Government Portal) และกลไกรับฟังความคิดเห็น นโยบายเศรษฐกิจ

(จัดทำโดยผู้วิจัย, อ้างอิงแนวคิดจาก Bossu, W., & Rossi, A., 2019; สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2025; ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th), 2025)

ระบบดังกล่าวช่วยให้การบริหารรัฐกิจไม่ถูกครอบงำโดยผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเชิงนโยบาย ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของ “สมดุลเชิงประชาธิปไตย” (Democratic Balance)

สรุปภาพรวมของการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลในบริบทเศรษฐกิจร่วมสมัยได้ว่า ในโลกยุคดิจิทัลที่เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลจึงต้องอาศัยการผสมผสานระหว่าง กลไกเชิงเทคนิค (Technical Governance) และ กลไกเชิงคุณค่า (Value-Based Governance) โดยรัฐต้องสามารถบริหารจัดการนโยบายการเงิน การคลัง และเศรษฐกิจมหภาคให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น การสร้าง “สมดุล” ไม่ได้หมายถึงการหาค่ากลางระหว่างสองขั้วเท่านั้น แต่คือการออกแบบนโยบายที่ตอบโจทย์เศรษฐกิจและคุณค่ามนุษย์ไปพร้อมกัน กล่าวคือ การบริหารที่ “เติบโตอย่างมีธรรมาภิบาล” และ “มีประสิทธิภาพอย่างมีความเป็นธรรม” ซึ่งถือเป็นหัวใจของ รัฐปสาสนศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการเงินกับการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลภายใต้บริบทเศรษฐกิจร่วมสมัย

นโยบายการเงิน (Monetary Policy) เป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐในการกำหนดทิศทางเศรษฐกิจแบบมหภาค ผ่านการควบคุมปริมาณเงิน อัตราดอกเบี้ย และเสถียรภาพของระบบการเงิน ขณะที่การบริหารรัฐกิจ (Public Administration) เป็นกลไกที่กำหนดและขับเคลื่อนนโยบาย

สาธารณะ เพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและความเป็นธรรมทางสังคม การบูรณาการทั้งสองด้านจึงไม่เพียงแต่เป็นเรื่องเชิงเทคนิคทางเศรษฐศาสตร์ แต่ยังเป็นกระบวนการเชิงสถาบันที่สะท้อน “รัฐสมดุล” (Balanced State) ในการกำหนดนโยบาย (Stiglitz, 2018)

ตารางที่ 2: กรอบแนวคิดการประสานนโยบายการเงินกับการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล

มิติ	นโยบายการเงิน	การบริหารรัฐกิจ	จุดเชื่อมโยงเชิงสมดุล
มิติการกำหนดนโยบาย	มุ่งรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาค	มุ่งประสิทธิภาพและความเป็นธรรมของระบบราชการ	การใช้ข้อมูลเศรษฐกิจในการออกแบบนโยบายสาธารณะ
มิติการดำเนินการ	ดำเนินการโดยธนาคารกลางและสถาบันการเงิน	ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐในระบบราชการ	การประสานระบบงบประมาณและนโยบายการคลังกับเป้าหมายทางการเงิน
มิติการกำกับตรวจสอบ	ใช้กลไกอัตราดอกเบี้ยและมาตรการสถาบัน	ใช้กลไกกฎหมายและธรรมาภิบาล	การพัฒนาเครื่องมือประเมินผลร่วม (Integrated Evaluation Tools)
มิติผลกระทบต่อสังคม	ส่งผลต่อรายได้ ราคา สินค้า และการจ้างงาน	ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเชื่อมั่นของประชาชน	สมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและความยั่งยืนทางสังคม

(จัดทำโดยผู้วิจัย, อ้างอิงแนวคิดจาก Stiglitz, 2018; Denhardt & Denhardt, 2015; IMF, 2023)

กล่าวได้ว่า การประสานระหว่างนโยบายการเงินและรัฐกิจในประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สวีเดน ฟินแลนด์ และเกาหลีใต้ แสดงให้เห็นว่า การรักษาสมดุลไม่ได้อยู่ที่การเพิ่มงบประมาณภาครัฐเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีระบบการประเมินผลและการกำหนดนโยบายที่ “ตอบสนองตามหลักฐาน” (Evidence-based Policy) ซึ่งใช้ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กัน (OECD, 2022) ตัวอย่างเช่น ประเทศฟินแลนด์จัดตั้ง “คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจ-รัฐกิจร่วม” (Economic and Public Administration Council) เพื่อกำหนดนโยบายที่บูรณาการระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งผลให้ประเทศสามารถรักษาเสถียรภาพทางการคลังและมีดัชนีความสุขประชาชนดีสูงในระดับโลก (World Economic Forum, 2023) ในทางตรงข้าม ประเทศที่ขาดการประสาน เช่น กรีซในช่วงวิกฤตหนี้สาธารณะ ค.ศ. 2008–2012 พบว่า การดำเนินนโยบายการเงินที่ไม่สอดคล้องกับการบริหารรัฐกิจ เช่น การลดงบประมาณภาครัฐอย่างรุนแรงโดยไม่คำนึงถึงโครงสร้าง

แรงงานและสวัสดิการ นำไปสู่ภาวะถดถอยเชิงโครงสร้างและความเหลื่อมล้ำที่ลึกขึ้น (Krugman, 2015)

อย่างไรก็ดี ในประเทศไทย การดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีเป้าหมายหลักในการรักษาเสถียรภาพของอัตราเงินเฟ้อและค่าเงินบาท ขณะที่การบริหารรัฐกิจโดยภาครัฐมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและการลดความเหลื่อมล้ำ อย่างไรก็ตาม ความท้าทายคือ “ช่องว่างเชิงระบบ” (Systemic Gap) ระหว่างการกำหนดนโยบายทางการเงินกับการบริหารงบประมาณ ซึ่งยังขาดกลไกการบูรณาการข้อมูลและการกำกับร่วม

การสร้างสมดุลระหว่างทั้งสองจึงต้องอาศัยกรอบแนวคิด “รัฐพหุสมดุล” (Poly-Balanced Governance) ที่ผสมผสานหลักเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เข้ากับแนวคิดรัฐสมรรถนะสูง (High-Performance State) ซึ่งมุ่งให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและคุณธรรมในการใช้นโยบาย (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, 1999) ซึ่งตัวอย่างแนวทางการบูรณาการเชิงนโยบายในประเทศไทย เช่น การกำหนดกรอบงบประมาณประจำปีโดยพิจารณาความเสี่ยงทางการเงินร่วมกับธปท. การใช้ข้อมูลจากระบบ e-Financial Data Integration ในการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ และการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างกระทรวงการคลังและสภาพัฒน์ฯ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบเชิงระบบ ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวสะท้อนถึงความพยายามในการสร้างระบบการบริหารรัฐกิจที่มีความยืดหยุ่นต่อภาวะเศรษฐกิจผันผวน โดยใช้หลัก “นโยบายการเงินเพื่อสังคมสมดุล” (Monetary Policy for Balanced Society) ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ (เช่น อัตราดอกเบี้ย เงินเฟ้อ) กับตัวชี้วัดทางสังคม (เช่น ความเหลื่อมล้ำ การจ้างงาน คุณภาพชีวิต) (Bank of Thailand, 2024)

กล่าวได้ว่า การสร้างสมดุลระหว่างนโยบายการเงินและการบริหารรัฐกิจจำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานของธรรมาภิบาลทางเศรษฐกิจ (Economic Governance) ซึ่งมุ่งลดอิทธิพลทางการเมืองต่อการตัดสินใจเชิงเทคนิค และในขณะเดียวกันเพิ่มความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (Accountability) ผ่านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและสถาบันอิสระ (Rodrik, 2021) ในระยะยาว การบูรณาการนี้จะนำไปสู่ “การบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล” ที่มีเสถียรภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นแนวโน้มหลักของรัฐในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้: การบูรณาการนโยบายการเงินกับการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลภายใต้เศรษฐกิจร่วมสมัย

บทความนี้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่โดยเสนอกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่มองนโยบายการเงินไม่ใช่เพียงเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มหภาค หากแต่เป็นกลไกสำคัญของการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลที่เชื่อมโยงเสถียรภาพ ประสิทธิภาพ และความเป็นธรรมเข้าด้วยกัน ภายใต้บริบทเศรษฐกิจโลกที่เผชิญเงินเฟ้อ ความเหลื่อมล้ำ หนี้สาธารณะ และความเปราะบางเชิงโครงสร้าง การดำเนินนโยบายแบบแยกส่วนระหว่างธนาคารกลางและภาครัฐไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาเชิงระบบอีกต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ประการแรก คือ แนวคิด “Balanced Monetary Governance” ซึ่งอธิบายนโยบายการเงินในฐานะส่วนหนึ่งของการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล โดยเน้นการประสานระหว่างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพเชิงนโยบาย และความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประการที่สอง บทความเสนอ Balanced Governance Framework ที่ประกอบด้วยสามเสาหลัก ได้แก่ ภาครัฐ เศรษฐกิจ และสังคม โดยรัฐทำหน้าที่เป็น ผู้กำกับเชิงสมดุล ใช้นโยบายการเงินและการคลังอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อหลีกเลี่ยงความเอนเอียงระหว่างการกระตุ้นเศรษฐกิจกับการรัดเข็มขัดเกินจำเป็น

ประการที่สาม การพัฒนา กลไกการประสานนโยบายหลายระดับ เช่น ยุทธศาสตร์ ปฏิบัติการ และภาคส่วนต่าง ๆ ช่วยให้ทิศทางนโยบายการเงิน การคลัง และภาคเอกชนเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน ลดความผันผวน และเสริมเสถียรภาพระยะยาว

ตารางที่ 3: ตารางสรุปองค์ความรู้ใหม่: นโยบายการเงินกับการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล

ประเด็นองค์ความรู้	แนวคิดหลัก	สาระสำคัญเชิงวิชาการ
1. Balanced Monetary Governance	นโยบายการเงินในฐานะกลไกของรัฐกิจ	นโยบายการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล ไม่ใช่เพียงเครื่องมือเศรษฐศาสตร์ โดยเชื่อมโยงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพเชิงนโยบาย และความเป็นธรรมทางสังคม
2. Balanced Governance Framework	รัฐ-เศรษฐกิจ-สังคม	เสนอกรอบบูรณาการ 3 เสาหลัก โดยรัฐทำหน้าที่เป็นผู้กำกับเชิงสมดุล ใช้นโยบายการเงินและการคลังอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อหลีกเลี่ยงความเอนเอียงและสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. Policy Coordination & Leadership	การประสานนโยบายและภาวะผู้นำ	การประสานนโยบายหลายระดับร่วมกับผู้นำเชิงนโยบายที่มุ่งสร้าง Public Value ช่วยให้ทิศทางนโยบายสอดคล้อง ลดความผันผวน และเพิ่มความชอบธรรมของรัฐ

สุดท้าย บทความชี้ให้เห็นบทบาทของ “ผู้นำเชิงนโยบาย” ในการสร้าง Public Value ผ่านการบูรณาการความชอบธรรม ขีดความสามารถขององค์กร และผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจ-สังคม ตอกย้ำ

ว่า การบูรณาการนโยบายการเงินกับรัฐประศาสนศาสตร์คือรากฐานสำคัญของการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลในศตวรรษที่ 21

สรุป และข้อเสนอแนะ

บทความ “นโยบายการเงินกับการบริหารรัฐกิจเชิงสมดุลภายใต้บริบทเศรษฐกิจร่วมสมัย” ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีระหว่างเศรษฐศาสตร์มหภาคกับรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งไม่อาจแยกออกจากกันได้ในยุคโลกาภิวัตน์ การดำเนินนโยบายการเงินของรัฐไม่ได้เป็นเพียงภารกิจทางเศรษฐกิจ แต่เป็น “เครื่องมือทางการบริหารรัฐกิจ” ที่สะท้อนสมรรถนะ ความโปร่งใส และความชอบธรรมของภาครัฐในทุกระดับ

แนวคิดเรื่อง “การบริหารรัฐกิจเชิงสมดุล” จึงมิใช่เพียงแนวทางในการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ แต่เป็น “ปรัชญาเชิงบริหาร” ที่ผสมผสานสามมิติ คือ 1) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) 2) ความเป็นธรรมทางสังคม (Social Equity) 3) ความยั่งยืนของการบริหารรัฐกิจ (Administrative Sustainability) ซึ่งองค์ความรู้ใหม่จากบทความนี้ชี้ว่า รัฐในยุคเศรษฐกิจร่วมสมัยต้องพัฒนา “ขีดความสามารถเชิงพลวัต” (Dynamic Capability) เพื่อจัดการความไม่แน่นอนและใช้ “นโยบายการเงินเชิงสมดุล” เป็นเครื่องมือกลางในการสร้างความกลมกลืนระหว่างเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น การบูรณาการระหว่างรัฐประศาสนศาสตร์กับนโยบายการเงินจะกลายเป็น “กรอบคิดเชิงยุทธศาสตร์ใหม่” (Strategic Paradigm Shift) ที่ช่วยให้รัฐสามารถรักษาสสมดุลระหว่างอำนาจและความรับผิดชอบได้อย่างแท้จริง อันเป็นรากฐานของ “รัฐที่มีธรรมาภิบาล” (Good Governance State) ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

References

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). *รายงานนโยบายการเงิน ปี 2567*. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2563). *รายงานการปฏิรูประบบราชการไทย พ.ศ. 2563*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.พ.ร.
- Bank of Thailand. (2024). *Monetary Policy Report*. Q2/2024. Bangkok: Bank of Thailand.
- Bossu, W., & Rossi, A. (2019). *The role of board oversight in central bank governance: Key legal design issues*. International Monetary Fund.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (n.d.). *State Audit Office of the Kingdom of Thailand*.
- ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th). (2025). *Open Government Data Portal*.

- Carstens, A. (2020). Central banks and the challenge of inequality. *Bank for International Settlements Bulletin*, 36.
- Carstens, A. (2021). *The Future of Money and the Central Bank Digital Currency*. Bank for International Settlements.
- Chantapong, S., & Phanwichien, S. (2023). Fiscal and Monetary Policy Coordination in Thailand. *Puey Ungphakorn Institute Journal of Economic Policy*, 9(2), 45–68.
- Denhardt, R. B., & Denhardt, J. V. (2015). *The New Public Service: Serving, Not Steering*. New York: Routledge.
- International Monetary Fund. (2021). *World economic outlook: Managing divergent recoveries*. IMF.
- Goodhart, C. A. E. (2011). *The changing role of central banks*. *Financial History Review*, 18(2), 135–154.
- Frederickson, H. G. (1990). Public administration and social equity. *Public Administration Review*, 50(2), 228–237.
- Hood, C. (1991). A public management for all seasons? *Public Administration*, 69(1), 3–19.
- IMF. (2023). *World economic outlook: Coordinated policy for a resilient recovery*. International Monetary Fund.
- Krugman, P. (2015). *End This Depression Now!*. New York: W. W. Norton.
- Lindblom, C. E. (2019). *The policy-making process*. Pearson.
- Mishkin, F. S. (2019). *The economics of money, banking, and financial markets*. Pearson Education.
- Moore, M. H. (1995). *Creating public value: Strategic management in government*. Harvard University Press.
- National Economic and Social Development Council. (2024). *Household Debt Report 2024*. Bangkok: NESDC.
- OECD. (2022). *Policy Coherence for Sustainable Development 2022*. Paris: OECD Publishing.
- Osborne, D., & Gaebler, T. (1992). *Reinventing government: How the entrepreneurial spirit is transforming the public sector*. Addison-Wesley.
- Peters, B. G., & Pierre, J. (2021). *The politics of bureaucratic reform: Lessons from contemporary experience*. Routledge.

- Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2017). *Public management reform: A comparative analysis – into the age of austerity* (4th ed.). Oxford University Press.
- Rhodes, R. A. W. (1997). *Understanding governance: Policy networks, governance, reflexivity and accountability*. Open University Press.
- Rodrik, D. (2021). *Straight Talk on Trade: Ideas for a Sane World Economy*. Princeton: Princeton University Press.
- Romer, D. (2022). *Advanced Macroeconomics*. (6th ed.). McGraw-Hill Education.
- Simon, H. A. (1947). *Administrative behavior*. Free Press.
- Stiglitz, J. E. (2018). *People, Power, and Profits: Progressive Capitalism for an Age of Discontent*. New York: W. W. Norton.
- Weber, M. (1946). *From Max Weber: Essays in sociology* (H. H. Gerth & C. Wright Mills, Eds.). Oxford University Press.
- Wilson, W. (1887). *The study of administration*. Political Science Quarterly, 2(2), 197–222.
- World Bank. (2023). *Global Economic Prospects 2023*. Washington, DC: The World Bank.
- World Bank. (2020). *Global economic prospects*. World Bank.
- World Bank. (2023). *Thailand Economic Monitor: Securing a resilient recovery*. Washington D.C.: World Bank Group.
- World Economic Forum. (2023). *Global Competitiveness Report 2023*. Geneva: WEF.